

УДК 378.147:004.413

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/44-1-29>

Артур БОБРО,
orcid.org/0000-0002-9405-8988
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки, початкової освіти та освітнього менеджменту
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
(Ніжин, Чернігівська область, Україна) artur062728@ukr.net

Наталія БУГАЄЦЬ,
orcid.org/0000-0003-4162-0196
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри інформаційних технологій та аналізу даних
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
(Ніжин, Чернігівська область, Україна) bugayets.no@ndu.edu.ua

ФОРМУВАННЯ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНФОРМАТИЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

У статті розкрито особливості формування медіакомпетентності майбутніх учителів початкових класів. Обґрунтовано, що формування медіакомпетентності майбутніх учителів початкових класів відбувається з урахуванням взаємозв'язку компетентностей в галузі використання комп'ютерних систем. Акцентовано увагу на можливостях сучасного медіапростору та актуальності його впровадження у процес професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів.

Визначено що формування медіакомпетентності неможливе без процесу поступової цілеспрямованої освіти, яка має бути скерована на: оволодіння знаннями у сфері психолого-педагогічних наук; ґрунтовну підготовку з інформаційної освітньої галузі, яка виступає першочерговою дисципліною для подальшого вивчення медіа; практичну підготовку майбутніх учителів для формування навичок та вмінь із метою якісного аналізу медіатекстів; створення відповідних умов для реалізації зазначених вище компонентів медіакомпетентності.

Запропоновано та коротко охарактеризовано напрями роботи з майбутніми учителями початкових класів щодо формування медіакомпетентності у процесі вивчення дисципліни «Методика навчання інформаційної освітньої галузі в початковій школі», серед яких визначено такі: розвиток уміння здобувачів критично осмислювати і коригувати інформацію, отриману із різних засобів інформації, формування системи ціннісних орієнтацій здобувачів та сприяння розвитку вміння аналізувати інформацію, розуміти її зміст, правильність спрямованості на певну аудиторію; розвиток компетентності здобувачів у безпеці та у захисті комп'ютерних систем; розвиток у здобувачів навичок логічного мислення та вміння застосовувати його у своїй подальшій освітній та практичній діяльності; розкриття сутності і розвиток навичок роботи здобувачів із сучасними мережевими технологіями.

Ключові слова: медіакомпетентність, вчителі початкових класів, інформація, медіа, інформаційне середовище.

Arthur BOBRO,
orcid.org/0000-0002-9405-8988.
Candidate of Pedagogical Sciences (PhD),
Associate Professor at the Department of Pedagogy, Elementary Education and Educational Management
Nizhyn Gogol State University
(Nizhyn, Chernihiv region, Ukraine) artur062728@ukr.net

Natalia BUGAETS,
orcid.org/0000-0003-4162-0196
Candidate of Pedagogical Sciences (PhD),
Senior Lecturer at the Department of Information Technology Department and Data Analysis
Nizhyn Gogol State University
(Nizhyn, Chernihiv region, Ukraine) bugayets.no@ndu.edu.ua

FORMATION OF MEDIA COMPETENCE OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS IN THE PROCESS OF STUDYING INFORMATICS EDUCATION

Formation of mediacompetence of future elementary school teachers in the process of studying the informative educational sector

The article reveals the peculiarities of the formation of mediacompetence of future teachers of elementary classes. It is substantiated that the formation of mediacompetence of future elementary teachers takes place taking into account the relationship between competences in the use of computer systems. The emphasis on the possibilities of modern media space and the relevance of its introduction into the process of professional training of future teachers of elementary classes.

It is determined that the formation of mediacompetence is not possible without the process of gradual purposeful education, which should be directed to: mastering knowledge in the field of psychological and pedagogical sciences; a thorough preparation on an informatics educational sector; which acts as a priority discipline for further study of the media; practical training of future teachers for the formation of skills and skills to qualitative analysis of media texts; Creating appropriate conditions for the implementation of the above components of media competence.

The directions of work with future teachers of elementary classes in the process of studying the discipline "Methodology of teaching the informative educational industry in elementary school are proposed value orientations of the applicants and promoting the ability to analyze information, understand its content, the correctness of the direction for a certain audience; development of competence of applicants in safety and expiration of computer systems; development of the skills of logical thinking and ability to apply it in its further educational and practical activity; Disclosure and development of collectors' skills with modern network technologies.

Key words: *mediacompetence, elementary teachers, information, media, information environment.*

Постановка проблеми. У наш час бурхливо розвиваються інформаційні технології, які безперервно впроваджуються у життя кожного з нас та вносять принципові зміни у загальну філософію освіти, ставлять нові завдання і водночас відкривають нові перспективи психолого-педагогічного пошуку у напрямі медіаосвіти. Найбільш доступним джерелом черпання інформації сьогодні є Інтернет, який проник в усі сфери людського буття.

Освіта в Україні сьогодні безпосередньо пов'язана з розвитком медіа. Використання медіа в освітньому процесі набуває постійної значущості. Мережеві технології заповнили всі сфери людської діяльності. Дитина знайомиться з ними вже в перший рік свого життя, а в молодшому шкільному віці оперує інформаційною термінологією, сленгами та користується гаджетами на рівні з дорослими. Тому учитель початкової школи повинен випереджувати інформаційний розвиток своїх учнів.

Інформатизація освіти має спрямовуватися на удосконалення форм, методів і прийомів організації освітнього процесу. Особливої актуальності нині набирає змішане та дистанційне навчання за допомогою платформ Google Classroom, YouTube-каналу тощо. Також слід відзначити, що інформатизація освіти як надає можливість вирішувати освітні проблеми на найвищому рівні з урахуванням світових вимог, так і несе в собі нові загрози, що пов'язані зі здоров'ям та небезпеками медіапростору.

О. Муковіз зазначає, що проблеми підготовки молоді до життя в епоху інформаційних технологій, зростання ролі інформації як економічної категорії не актуалізуються належним чином в контексті шкільної освіти, випускник школи часто не готовий до інтеграції у світовий інформаційний простір (Муковіз, 2014).

Зважаючи на зазначене вище, одним із провідних завдань закладів вищої освіти є підготовка

таких фахівців, які зможуть навчити учнів початкових класів адекватно сприймати, аналізувати та використовувати інформацію, отриману з медіа, та після завершення навчання будуть мати компетентні погляди на медіаресурси.

Аналіз останніх досліджень. У вітчизняній педагогічній науці значна увага приділяється теоретичним і практичним питанням медіаосвіти, зокрема форми та методи організації медіаосвітньої діяльності в закладах освіти досліджували О. Невмержицька, Н. Духаніна, Л. Найдьонова, Г. Онкович, І. Сахневич та інші; роль медіаосвіти у професійній підготовці майбутніх учителів – Н. Шубенко, Ю. Казаков та інші; питання підготовки фахівців із використанням медіаосвітніх технологій – Л. Іванова, І. Жилавська та інші.

Загальні питання формування інформаційної компетентності досліджували Н. Бахмат, О. Муковіз, І. Когут, Є. Гаращук, Л. Петухова та інші.

Розвиток та формування медіакомпетентності майбутніх учителів початкових класів у сучасному інформаційному просторі досліджували такі науковці, як В. Гаврильченко, Р. К'юбі, Б. Іскаков, О. Кутькіна, Н. Коновалова, А. Хіппель, О. Федоров та інші.

Проблеми формування медіакомпетентності майбутніх учителів початкових класів в Україні досліджували В. Гаврильченко, Д. Афанасьєва, Л. Найдьонова, С. Шумасва та інші.

Варто відзначити, що нині проблема формування медіакомпетентності майбутніх учителів початкових класів потребує ґрунтовного вивчення з погляду практичних можливостей різних освітніх галузей початкової школи, адже наукові розвідки саме в цьому напрямі мають доволі фрагментарний характер.

Мета статті – розкрити можливості інформатичної освітньої галузі у процесі формування медіакомпетентності майбутніх учителів початкових класів.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи категорію «медіакомпетентність», ми зіткнулися з тим, ще не знайшли єдиного визначення в сучасній науці, різні автори по-різному наповнюють її змістом.

А. Сулім розглядає медіакомпетентність як багатовимірний аспект медіаосвіти, що набуває широкої перспективи. Щоби сформувати медіакомпетентність, необхідно здобути теоретичні знання про те, що таке комунікація, інформація, текст та інші сутнісні аспекти медіа, це буде тільки першим етапом та підґрунтям для оволодіння навичками, які необхідні для роботи з медіа (Сулім, 2012). Варто відзначити, що якраз під час навчання у закладі вищої освіти та освоєння інформатичної освітньої галузі здобувачі освіти проходять шлях формування певних правил, норм та принципів медіаосвіти.

В. Шарко вважає, що для успішного формування медіакомпетентності необхідним є знання психолого-педагогічних наук, фундаментальна підготовка з інформатики, уміння підібрати зміст і форми навчання відповідно до видів інформаційної діяльності (Шарко, 2012).

Для формування медіакомпетентності необхідні теоретичні знання та практичні навички, які будуть застосовуватися у медіадіяльності, як зазначає В. Гаврильченко. Вчений доводить, що, окрім знань та вмінь, потрібно прагнути до реалізації себе під час роботи з медіа, задоволення власних потреб, тобто важливе місце посідає мотиваційний компонент у складі медіакомпетентності (Гаврильченко, 2013). Виходячи з думок автора, ми бачимо, що медіакомпетентність вміщує достатньо велику кількість понять (правила, принципи, норми, знання, уміння, навички), оволодівши якими, здобувачі освіти зможуть успішно оволодіти медіакомпетентністю.

В. Гаврильченко виокремлює такі компоненти медіакомпетентності: знання електронних сервісів, програм, які дають можливість швидко виконувати освітні завдання; створювати власні медіатексти, добирати, шукати, оцінювати, аналізувати інформацію, здійснювати листування через електронну пошту (Гаврильченко, 2013).

Кожен майбутній учитель початкових класів повинен бути готовий до формування медіакомпетентності своїх учнів.

Проаналізувавши підходи зазначених вище науковців, можна констатувати, що формування медіакомпетентності неможливе без процесу поступової цілеспрямованої освіти, яка має бути скерована на:

– оволодіння знаннями у сфері психолого-педагогічних наук;

– ґрунтовну підготовку з інформатичної освітньої галузі, яка виступає першочерговою дисципліною для подальшого вивчення медіа;

– практичну підготовку майбутніх учителів для формування навичок та вмінь з метою якісного аналізу медіатекстів;

– створення відповідних умов для реалізації зазначених вище компонентів медіакомпетентності (Шевирьова, 2017).

Сучасних дітей відсторонити від медіа неможливо в умовах, у яких вони зростають. Формат здобування нових знань «Google все знає» та активного життя в онлайн зменшив у дітей потребу запам'ятовувати інформацію, перевіряти її правдивість та реалістичність. Молодші школярі дуже чутливі до візуальних образів і кліпово мислять. Все це сприяло змінам у підході до організації освітнього процесу сучасної початкової школи: реалізація концепції НУШ, інтеграція навчальних дисциплін, що сприяють розширенню учнівського світогляду, але разом із тим не захищають від інформаційних небезпек, які можуть бути різними (інформація з мережі може схилити дітей до суїциду, ризикових вчинків задля вдалого селфі, насильства, кібербулінгу, спілкування з небезпечними людьми, небезпечних для життя ігор). Молодші школярі часто не розуміють, яку інформацію можна викладати в мережу, а яка може нашкодити (Шевирьова, 2017). Вони мають отримувати уявлення та настанови щодо користування медіазасобами, розвивати навички пошуку, аргументації, осмислення, опрацювання, формування, адаптування, здобуття та правильного використання інформації з різних джерел. Одним із найважливіших шляхів у цьому напрямі, на нашу думку, є вчитель початкових класів із високим рівнем медіакомпетентності. Для досягнення такого рівня ми розглянемо можливості інформатичної освітньої галузі у закладі вищої освіти.

У Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя на факультеті психології та соціальної роботи спеціальності 013 Початкова освіта останніми роками стрімко впроваджуються у освітній процес інформаційні технології: аудиторії оснащуються новими комп'ютерами, мультимедійними проекторами, дошками тощо. Для освоєння медіакомпетентності здобувачам освіти старших курсів передбачено вивчення дисципліни «Методика навчання інформатичної освітньої галузі в початковій школі», Враховуючи вихід нового Державного стандарту початкової освіти здобувачам освіти молодших курсів було впроваджено у освітню програму дисципліну «Основи медіаосвіти у початковій школі», але вона ще не викладалася.

Освоюючи дисципліну «Методика навчання інформатичної освітньої галузі в початковій школі», здобувачі вчать фільтрувати наявні у сучасних медійних інформаційних центрах засоби маніпуляції та пропаганди свідомістю молоді. Формування медіакомпетентності здійснюється за декількома напрямками:

1. Розвиток вміння критично осмислювати і коригувати інформацію, отриману із різних засобів інформації, формування системи ціннісних орієнтацій здобувачів та сприяння розвитку вміння «читати» та аналізувати інформацію, розуміти її зміст, правильність спрямованості на певну аудиторію, мету кожної інформації та визначення прихованого змісту, якщо він несе негативний вплив на свідомість молоді, особливо учнів молодшого шкільного віку.

Майбутній учитель початкової школи повинен чітко знати основи медіаграмотності; роль медіа у формуванні загальної картини світу; класифікацію засобів масової інформації; особливості, спрямовані на певну аудиторію; принципи, методи, засоби збору, узагальнення, систематизації і використання медійної інформації; негативні та позитивні наслідки застосування медіатехнологій у освітньому процесі (Яшук, 2021).

2. Інший напрям, який сприяє розвитку медіакомпетентності майбутніх учителів початкових класів у процесі вивчення дисципліни «Методика навчання інформатичної освітньої галузі в початковій школі», спрямований на розвиток компетентності здобувача у безпеці та у захисті комп'ютерних систем. Всі учасники освітнього процесу є споживачами інформації в комп'ютерних системах та її розповсюджувачами, тому постає питання про надійне збереження, розміщення інформації та захист від вірусів, хакерських атак, плагіату її в інформаційному просторі.

Для реалізації цього напрямку здобувачі вивчають нормативно-правову базу про інформацію, це закони, концепції, положення, такі як: Закони України «Про доступ до публічної інформації», «Про науково-технічну інформацію», «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», «Про захист інформації в автоматизованих системах», «Про державну таємницю»; Концепція національної безпеки України, технічного захисту інформації в Україні; Положення про порядок здійснення криптографічного захисту інформації в Україні. Здобувачі освіти знайомляться з поняттями «інформаційна війна» – це певні дії, що здійснюються для досягнення переваги власної стратегії через вплив на комунікаційні системи та інформацію суперника,

при цьому одночасно забезпечуючи безпеку своїх інформаційних систем.

Інструментом проведення інформаційної війни виступає «інформаційна зброя», що являє собою певні пристрої та засоби, призначені для нанесення шкоди протидіючій стороні у максимальному розмірі в інформаційній боротьбі. Основними елементами цієї боротьби є засоби інформаційно-технічного спрямування, які, незважаючи на систему захисту, змінюють раніше розміщену інформацію або знищують її, викрадають або спотворюють (Микитишин та ін., 2013).

Результатом освоєння цього напрямку є знання основних положень нормативно-правової бази із питань захисту від ворожого доступу, уміння майбутніх учителів початкових класів успішно розпізнавати основні моделі загроз та визначати механізми захисту від них, застосовувати методи захисту комп'ютерних систем та мереж, операційних систем та програмного забезпечення, електронних архівів, баз даних, сучасних мережевих технологій.

3. Наступним напрямом, який сприяє розвитку медіакомпетентності майбутніх учителів початкових класів у процесі вивчення дисципліни «Методика навчання інформатичної освітньої галузі в початковій школі», є розвиток у здобувачів навичок логічного мислення та вміння застосовувати його у подальшій освітній та науково-практичній діяльності. Завданням цього напрямку є сприяння розвитку логічних умінь майбутнього вчителя початкових класів. Маючи знання з логіки, вони можуть визначати ключові поняття в поданій інформації, правильно виконувати аналіз та синтез понять, давати їх означення; встановлювати правильні зв'язки між ними; визначати помилки і не допускати їх у своїх міркуваннях; виявляти логічну структуру висловлювань і формувати правильні висновки (Комар, 2011).

Міркування з опорою на логічні закони дозволяє аналізувати інформаційні ситуації, коректно та логічно ставити запитання і давати відповіді на них; формулювати раціональні висновки щодо отриманої інформації; чітко конструювати коректну аргументацію; розпізнавати різного роду прийоми маніпулювання інформацією і протистояти цьому. Високий рівень сформованих навичок логічних умінь має досить вагоме значення під час роботи в інформаційному середовищі (Микитишин та ін., 2013).

4. Останнім виокремленим нами напрямом, який сприяє розвитку медіакомпетентності майбутніх учителів початкових класів у процесі вивчення дисципліни «Методика навчання інформатичної освітньої галузі в початковій школі»,

є розкриття сутності сучасних мережевих технологій, алгоритмів та методів, які використовуються в організації інформаційно-обчислювальних мереж для формування мультимедійних проєктів електронних видань, підготовки видань, вивчення можливостей мережевого забезпечення сучасного інформаційного виробництва.

Результатом освоєння цього напрямку є знання здобувачами принципів побудови та структури комп'ютерних мереж, типів мережевих архітектур, топології комп'ютерних мереж та їх апаратних компонентів; принципів організації і функціонування глобальних мереж; базових технологій локальних мереж; прийомів та принципів роботи в комп'ютерних мережах; умінь коректно працювати в комп'ютерних мережах, виявляти небезпечну інформацію, захищати та розповсюджувати її.

Комп'ютерні мережі сучасності можуть забезпечити швидкий доступ до різних джерел інформації та дозволяють інформацію сортувати і колективно опрацьовувати (Гаврілова, 2017).

Для того, щоби стати авторитетним медіакомпетентним учителем, необхідно постійно перебувати в соціальних мережах і цікавитися тим, чим цікавляться діти, знати їх уподобання, не відставати від них.

Окрім виділених напрямів, ми активно навчаємо майбутніх учителів початкових класів активно використовувати соціальну мережу Фейсбук та Інстаграм із метою виділення та використання інформації пізнавального змісту.

Також залучаємо до аналізу навчально-методичних матеріалів Нової української школи. Здобувачі обов'язково реєструються на сайті студії онлайн-освіти EdEra, На урок, Всеосвіта з метою постійного проходження онлайн-курсів для розвитку багажу

умінь, важливих у подальшій роботі. Здобувачі вищої освіти постійно беруть участь у різних квесах і тренінгах, наприклад «Всесвітня павутина», «Як не попасти в медіа тенета?», «Ми та медіа».

Висновок. Узагальнюючи зазначене вище, варто відзначити, що ефективне формування медіакомпетентності майбутніх учителів початкових класів у процесі вивчення дисципліни «Методика навчання інформатичної освітньої галузі в початковій школі» можливе лише за умови оволодіння системою основних знань, умінь, навичок роботи у медіапросторі та реалізації певних напрямів: розвитку вміння здобувачів критично осмислювати і коригувати інформацію, отриману із різних засобів інформації, формування системи ціннісних орієнтацій здобувачів та сприяння розвитку вміння аналізувати інформацію, розуміти її зміст, правильність спрямованості на певну аудиторію; розвитку компетентності здобувачів у безпеці та у захисті комп'ютерних систем; розвитку у здобувачів навичок логічного мислення та вміння застосовувати його у своїй подальшій освітній та практичній діяльності; розкриття сутності і розвитку навичок роботи здобувачів із сучасними мережевими технологіями.

Реалізація зазначених напрямів значно підвищує ефективність формування медіакомпетентності майбутніх учителів початкових класів у процесі вивчення інформативної освітньої галузі.

Проведене дослідження не вичерпує усіх питань із підготовки майбутніх учителів початкових класів до роботи у медіасередовищі. Перспективою подальшого дослідження може стати визначення та обґрунтування педагогічних умов формування медіакомпетентності майбутніх учителів початкових класів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гаврильченко В. Медіакомпетентність майбутнього вчителя музики як результат впровадження медіа-освіти. URL: <http://nauka.udpu.org.ua/wpcontent/uploads/2013/04/Valentyna>.
2. Гаврілова Л. Цифрова культура, цифрова грамотність, цифрова компетентність як сучасні освітні феномени URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2017_61_5_3 (дата звернення: 18.06.2021).
3. Комар О.А. Теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування інтерактивної технології: дис. д-ра пед. наук. Умань, 2011. 512 с.
4. Комп'ютерні мережі: навч. посіб. / А.Г. Микитишин, М.М. Митник, П.Д. Стухляк, В.В. Пасічник. Львів: «Магнолія 2006», 2013. 256 с.
5. Муковіз О.П. Дистанційне навчання у системі неперервної освіти вчителів початкової школи: теорія та методика: монографія. Умань: Візаві, 2016. 392 с.
6. Сулім А.А. Медіакомпетентність як результат упровадження медіаосвіти. URL: http://mediaeducation.ucoz.ru/_id/9/954_2012.pdf.
7. Шарко В. Медіакомпетентність як складова методичної підготовки вчителя та її діагностування. *Інформаційні технології в освіті*. 2012. № 13. С. 84–90.
8. Шевирьова І.Г. Змістовні характеристики медіакомпетентності майбутніх учителів початкових класів. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2017. Ч. 2. № 7 (312). С. 146–152.
9. Ящук О. Формування інформаційної компетентності у майбутніх учителів початкової школи в умовах реалізації оновлених освітніх програм. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*. (Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини) голов. ред. С.В. Совгіра. Умань: Візаві, 2021. Вип. 1(5). С. 182–185.

REFERENCES

1. Havryl'cheko V. Mediakompetentnist' majbutn'oho vchytelia muzyky iak rezul'tat vprovadzhennia media-osvity [Media Competence of the Future Music Teacher as a result of the introduction of media education]. URL: <http://nauka.udpu.org.ua/wpcontent/uploads/2013/04/Valentyna>. [in Ukrainian].
2. Havrilova L. Tsyfrova kul'tura, tsyfrova hramotnist', tsyfrova kompetentnist' iak suchasni osvitni fenomeni [Digital Culture, Digital Literacy, Digital Competence as Modern Educational Phenomena]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2017_61_5_3 (data zvernennia: 18.06.2021). [in Ukrainian].
3. Komar O.A. Teoretychni ta metodychni zasady pidhotovky majbutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly do zastosuvannia interaktyvnoi tekhnolohii [Theoretical and methodical principles of preparation of future elementary school teachers to the use of interactive technology]: dys. d-ra ped. nauk. Uman, 2011. 512 p. [in Ukrainian].
4. Komp'uterni merezhi: navch. posib. / A.H. Mykytyshyn, M.M. Mytnyk, P. D. Stukhliak, V. V. Pasichnyk [Computer Networks: Tutorial]. Lviv: «Magnolias 2006», 2013, 2013. 256 p. [in Ukrainian].
5. Mukoviz O.P. Dystantsijne navchannia u systemi nepererвної osvity vchyteliv pochatkovoї shkoly: teoriia ta metodyka: monohrafiia [Distance learning in the system of continuous education of elementary school teachers: Theory and methodology: monograph.]. Uman: Visaw, 2016. 392 p. [in Ukrainian].
6. Sulim A.A. Mediakompetentnist' iak rezul'tat uprovadzhennia mediaosvity [Mediacompetence as a result of the introduction of media education]. URL: http://mediaeducation.ucoz.ru/_ld/9/954_2012.pdf. [in Ukrainian].
7. Sharko V. Mediakompetentnist' iak skladova metodychnoi pidhotovky vchytelia ta ii diahnostuvannia [Mediacompetence as a component of the methodological training of the teacher and its diagnostics]. Information technologies in education. 2012. No. 13. pp. 84–90 [in Ukrainian].
8. Shevyr'ova I.H. Zmistovni kharakterystyky mediakompetentnosti majbutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv [Content characteristics of the mediacompetence of future teachers of elementary classes]. Bulletin of Lugansk National Taras Shevchenko University. 2017. Part 2. No. 7 (312). pp. 146-152 [in Ukrainian].
9. Yaschuk O. Vormuvannia informatsijnoi kompetentnosti u majbutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly v umovakh realizatsii onovlenykh osvitnykh prohram [Having information competence in future elementary school teachers in the implementation of updated educational programs]. Psychological and pedagogical problems of modern school. (Uman State. Ped ed. S.V. Sovgira. Uman: Visa, 2021. Vip. 1 (5). pp. 182–185 [in Ukrainian].